

Iedereen een ommetje!

Op weg naar 15.000 kilometer
extra wandelinfrastructuur
in Nederland

© Mart Reiling

Nederland moet toegankelijker worden voor wandelaars. Wandelen draagt bij aan een gezonde leefstijl en preventie, een duurzame en leefbare leefomgeving, het bevordert sociale interactie en is bij uitstek de vrijetijdsbestedingskeuze voor veel Nederlanders. Het is daarom essentieel dat er ook in de toekomst voldoende aantrekkelijke en toegankelijke wandelinfrastructuur bestaat. Hiervoor bestaan goede kansen, want hemelsbreed woont ruim 85% van de Nederlanders binnen een kilometer van het landschap.

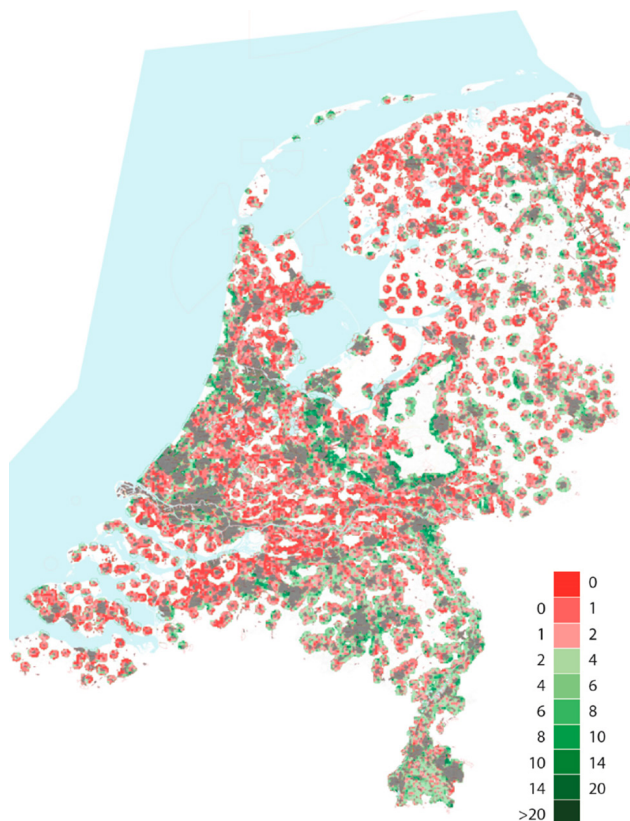
Samen zijn we namelijk met velen: bijna 14 miljoen mensen geven aan wel eens te wandelen. Logisch, want wandelen is een gemakkelijke, toegankelijke en voordelige vorm van recreatie. Wandelnet zet zich ervoor in dat iedereen vanaf de voordeur een aantrekkelijke wandeling kan maken. Een wandeling in een groene omgeving, met ruimte voor ontmoeting. Op dit moment is echter tweederde van de landschappen rond de woonomgeving onvoldoende toegankelijk.

'Iedereen een ommetje' kan alleen als we de basisinfrastructuur op orde krijgen. Anders gezegd: Nederland heeft extra wandelinfrastructuur nodig. Dat vraagt om heldere beleidskeuzes, waarin de meerwaarde van wandelen expliciet wordt benoemd. En waardoor de wandelinfrastructuur meegroeit met de toenemende behoefte daaraan.

Dit is de huidige wandelinfrastructuur

Voor het in kaart brengen van het huidige aanbod is een analyse gemaakt van het huidige 'bewandelbare netwerk in de nabije woonomgeving'. Op onderstaande kaart is aangegeven hoeveel strekkende kilometer wandelpad er per vierkante kilometer in Nederland beschikbaar is. Daarin is specifiek gekeken naar de landschappen rondom de bebouwingsgrens. Het geanalyseerde oppervlak beslaat hiermee ongeveer de helft van Nederland.

Aanbod wandelpad in strekkende kilometers per vierkante kilometer

Toelichting op analyse

- De kaart toont de strekkende kilometers wandelpad buiten de bebouwingsgrens (zoals gedefinieerd in OpenStreetMap).
- De analyse richt zich op de vierkante kilometers waar binnen een straal van 2.000 meter minstens 1.000 mensen wonen.
- Een minimaal aanbod van 2 strekkende kilometer wandelinfrastructuur per vierkante kilometer is gedefinieerd als voldoende aanbod: de minimale basis voor een bewandelbaar netwerk.
- In de analyse zijn losliggende fietspaden, die in sommige gevallen ook door voetgangers worden gebruikt, niet meegenomen.
- Het aanbod strekkende kilometers zegt nog niets over de kwaliteit en beleving van de infrastructuur.

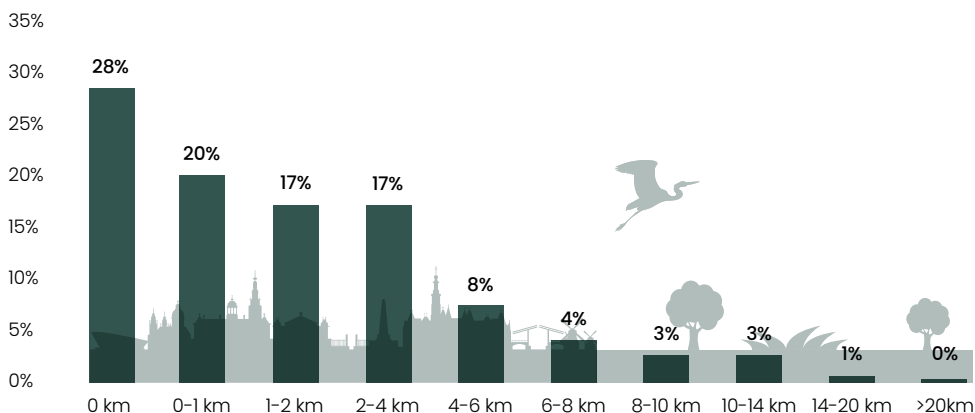
© Ad Snelderswaard

De opgave: hoeveel wandelinfrastructuur moet erbij?

Concreet blijkt uit de analyse: er moet 14.962 kilometer wandelinfrastructuur bij in Nederland om het landschap rond de woonomgeving toegankelijk(er) te maken. Met dit aantal extra kilometers kan 85% van de Nederlanders dit landschap binnen een kilometer lopen bereiken. Op dit moment heeft 65% van de landschappen in de nabije woonomgeving te weinig wandelinfrastructuur.

Bij het realiseren van deze nieuwe infrastructuur gaat het enerzijds om nieuwe paden op plekken waar deze nu ontbreken. Denk bijvoorbeeld aan boerenlandpaden en het openstellen van schouwpaden (onverharde paden langs water). Op andere locaties bestaat deze infrastructuur soms al en is het vooral een kwestie deze in te zetten om ontbrekende schakels tussen locaties op te vullen.

Aandeel (y) van het landelijk gebied (nabij woongebied), met (x) aantal strekkende kilometer wandelpad per km²

Deze aanpak stellen wij voor

Om het aanbod daadwerkelijk te vergroten, moeten de beleidsmatige, praktische en organisatorische kaders op orde zijn. Concreet betekent dit:

- Combineer de wandelinfrastructuur waar mogelijk met andere functies.
- Begin met het volledig in kaart brengen van de bestaande wandelinfrastructuur in elke gemeente. Niet alle wandelpaden zijn nog duidelijk terug te vinden op kaarten of in apps. Daardoor zijn ze in de praktijk vaak minder toegankelijk dan wandelpaden die wel duidelijk vindbaar zijn.
- Organiseer samenwerking op beleidsthema's: recreatie, ruimtelijke ordening, woningbouw, natuur, mobiliteit en duurzaamheid.
- Benut de ruimte die er al is voor samenwerking tussen natuurorganisaties, landbouw, kennisinstellingen en andere betrokken partijen.

Om het landschap rond de woonomgeving toegankelijk te maken voor wandelaars, moet er bijna 15.000 kilometer wandelpad bij. Laten we nu samen inzetten en het areaal vergroten om deze doelstelling te halen. Bestaande ruimtelijke ontwikkelingen zijn een kans om daarop mee te liften. Door slimme keuzes te maken, bestaande barrières op te heffen en actief de samenwerking op te zoeken, zorgen we er samen voor dat Nederland voor iedereen bewandelbaar blijft.

Colofon:

Dit is een uitgave van Stichting Wandelnet, 2025.

De analyses t.b.v. deze publicatie zijn uitgevoerd door Mart Reiling van Track Landscapes, in opdracht van Wandelnet.

Dit onderzoek is mogelijk door financiële bijdragen van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en bijdragen vanuit de provincies.

Redactie: Jeroen van Nieuwenhuizen, Jeroens Bureau

Grafische vormgeving: Leonie Nennie, Buro 28

Bronnen:

1. Track Landscapes (2025), 'Wandelwegen, Het aanbod van bewandelbare wegen en paden'
2. NBTC (2024), 'Nederlands Vrijtijdsonderzoek 2022-2023'.